

Meer denken dan voelen

THEATER

De *welwillenden*
Nog tot 19 maart in de
Bourlaschouwburg,
Antwerpen, daarna op tournee

EWOUDE CEULEMANS

In *De welwillenden* toont Guy Cassiers hoe mensen in staat zijn tot onmenselijk handelen. Alleen vergeet hij zelf soms dat zijn personages ook een ziel hebben.

In tijden waarin Grote Verhalen vaker niet dan wel worden gespeeld, stelt Cassiers nog steeds in alle ernst vragen die grote thema's aanbelangen. In *De welwillenden*, een ruim drie uur durende bewerking van Jonathan Littels turf, laat hij nazi-officier Max Aue (Hans Kesting) afglijden van mens naar monster. Maar het had evengoed u of ik kunnen zijn.

Dat zegt Aue letterlijk in een beklijvende openingsmonoloog, waarin hij, in burgerkledij, zich ontdoet van alle mogelijke wroe-

ging en het publiek met een ongemakkelijke waarheid confronteert: zonder boekhouders en pennenlikkers zijn de Hitlers van deze wereld weinig meer dan blaaskaken.

Hoe belangrijk context daarbij is, vat Cassiers al in het decor: een ordinair treinspoor wordt een weg naar de gruwel en een grijze archiefkast wordt een metafoor voor een systeem van vernietiging, zodra je ze linkt met mannen in uniform die schreeuwen dat 'alle joden moeten worden vernietigd'.

Beeldtaal en decor zijn altijd Cassiers' forte geweest. Maar *De*

welwillenden lijkt meer op het hoofd dan op het hart te mikken, met lange bespiegelingen over wat nu de meest rationale manier is om het 'jodenprobleem' op te lossen: inschakelen in de oorlogseconomie of toch maar massaal vermoorden?

Cassiers schrapte het hele achtergrondverhaal dat Max Aue in Littels roman wel had, en dat voel je: zowel het hoofdpersonage als de bijrollen (Kevin Janssens, Johan Van Assche, Katelijne Damen, Abke Haring en volk van Toneelgroep Amsterdam) blijven drie uur lang constructies die de filosofische theorie over de banaliteit van het kwaad moeten illustreren.

Toegegeven, die theorie wordt geweldig uitgewerkt in *De welwillenden*, maar als toeschouwer moet je meer denken dan voelen. De opening kruipt nog onder je vel, maar verder steunt het stuk te vaak op immense lappen tekst en te weinig op verstillend drama. Grote Verhalen zorgen niet altijd voor Groots Theater.

De rollen blijven constructies die 'de banaliteit van het kwaad' illustreren